

Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om CBRNE;

beslutade den 20 april 2009.

Rikspolisstyrelsen föreskriver följande med stöd av 13 § första stycket 3 och 4 och 13 e § förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen samt 3 § polisutbildningsförordningen (1999:740) och meddelar följande allmänna råd.

RPSFS 2009:8

FAP 200-1

Utkom från trycket
den 20 maj 2009

Grundläggande bestämmelser och utgångspunkter

1 § Denna författning syftar till att säkerställa att svensk polis har tillräcklig förmåga för att, enskilt eller i samverkan med andra myndigheter och externa aktörer, kunna fullgöra sina arbetsuppgifter i en CBRNE-miljö.

Med CBRNE-miljö avses en miljö som är eller riskerar att bli kontaminerad eller påverkad av ett kemiskt (C)-, biologiskt (B)-, radiologiskt (R)-, nukleärt (N)- eller explosivt (E) ämne, som kan innebära fara för människors liv eller hälsa, djur, egendom eller miljö.

Allmänna råd

Åtgärder i en CBRNE-miljö bör utföras i följande prioriteringsordning och med beaktande av behovet och omfattningen av åtgärderna.

1. Rädda liv.
2. Skydda människors hälsa och bevara/skydda egendom och miljö.
3. Bevara/skydda bevis.
4. Återställa platsen till det normala.

Det bör eftersträvas att ett avspärrat område kan tas i normalt bruk så snart som möjligt. Avspärningar bör därför aldrig upprätthållas under längre tid eller i större omfattning än vad som bedöms vara nödvändigt med hänsyn till säkerheten eller för att kunna skydda och säkra bevis.

Författningsbestämmelser

2 § Bestämmelser som kan vara tillämpliga vid en CBRNE-händelse finns i bl.a.

- epizootilagen (1999:657),

- zoonoslagen (1999:658),
- lagen (2003:778) om skydd mot olyckor,
- förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor,
- smittskyddslagen (2004:168),
- lagen (2006:1570) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa,
- Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Polisens planering, organisation och ledning vid särskilda händelser (FAP 201-1),
- Rikspolisstyrelsens allmänna råd om polisinsatser vid särskilda händelser – Bombhot (FAP 208-2),
- Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Polisens åtgärder med misstänkt farligt föremål (FAP 208-3),
- Rikspolisstyrelsens allmänna råd om särskild kontroll på flygplats (FAP 245-1) och
- Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Polisens tillsyn över transporter av farligt gods (FAP 338-1).

Allmänna råd

Information om utbildning och till ledning för Polisens hantering av en CBRNE-händelse finns i Rikspolisstyrelsens Metod- och utbildningshandbok i CBRNE.

Definitioner

3 § Med en CBRNE-händelse avses i denna författning en händelse som kan innebära fara för människors liv eller hälsa, djur, egendom eller miljö enligt följande kategorier.

1. C-händelser – alla händelser där verkan av kemikalier utgör en fara och härrör från en
 - olycka vid transport, lagring, tillverkning eller annan hantering,
 - avsiktlig spridning genom terrorism eller annan kriminalitet eller
 - insats av C-stridsmedel.
2. B-händelser – alla händelser där sjukdomsalstrande mikroorganismer utgör en fara och härrör från en
 - olycka som förorsakar spridning av smittförande ämnen,
 - naturlig spridning,
 - avsiktlig spridning genom terrorism eller annan kriminalitet eller
 - insats av B-stridsmedel.
3. R/N-händelser – alla händelser där joniserande strålning utgör en fara och härrör från en
 - olycka vid kärnteknisk anläggning,
 - annan olycka med radioaktiva ämnen eller joniserande strålning,
 - avsiktlig spridning genom terrorism eller annan kriminalitet eller
 - insats av N-stridsmedel.

4. E-händelse – alla händelser där ett explosivämne kan utgöra en fara genom detonation.

4 § När en CBRNE-händelse inträffar eller riskerar att inträffa indelas det berörda området i tre zoner, het, varm och kall zon. De tre zonerna utgör gemensamt skadeområdet. Zonindelningen syftar bl.a. till att klargöra var någonstans miljön är farlig, vilken skydds- och övrig utrustning som behövs och var olika arbetsuppgifter kan utföras. Användningen av zonindelning och benämningarna på zonerna är internationellt vedertagna.

Beträffande zonindelningarna gäller följande definitioner.

1. HET ZON – Den plats i skadeområdet där utsläppet har skett eller pågår. Oavsett vilken typ av farligt ämne som är inblandat är koncentrationen i den delen av skadeområdet så hög att alla som vistas där behöver ha särskild skyddsutrustning.
2. VARM ZON – Den varma zonen ligger utanför den heta zonen och utgör riskområdets yttre gräns. I den varma zonen finns inget aktivt utsläpp eller läckage, men det går inte att utesluta att det farliga ämnet finns i luften och därför behöver personal som arbetar där använda andningsskydd och extra skyddsutrustning, utifrån den skydds nivå som händelsen kräver.
3. KALL ZON – Den kalla zonen sträcker sig från den varma zonen till skadeområdets yttre gräns. Zonen fungerar också som en avspärning in mot skadeområdet. I den kalla zonen kan personalen arbeta i vanliga arbetskläder, men det ska finnas beredskap att vid ändrade förhållanden snabbt kunna använda skyddsutrustning.

Allmänna råd

Polismyndigheten bör i samråd med lokala och regionala myndigheter och externa aktörer träffa överenskommelse om rutiner och ansvarsfördelning i fråga om sanering av insatspersonal och utrustning.

Verksamhet

5 § Rikspolisstyrelsen har det övergripande ansvaret för Polisens CBRNE-förmåga och har det strategiska ansvaret i fråga om metodutveckling, utrustning, utbildning m.m. samt svarar för den övergripande samordningen med andra myndigheter och externa aktörer.

6 § Bestämmelser om polisförstärkning finns dels i 3 kap. 10 och 11 §§ polisförordningen (1998:1558), dels i 8–10 §§ förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen.

I Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Polisens planering, organisation och ledning vid särskilda händelser (FAP 201-1) finns ytterligare bestämmelser om polisförstärkning samt bestämmelser om underrättelse till Rikspolisstyrelsen när en polismyndighet planerar för en

sådan mer omfattande särskild händelse som avses i 3 § 3 förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen.

I Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Polisens åtgärder med misstänkt farligt föremål (FAP 208-3) finns bestämmelser om en polismyndighets begäran om biträde med bombtekniker och utrustning med anledning av en händelse med ett misstänkt farligt föremål.

7 § Polismyndigheten ska utse lämpligt antal anställda med uppgift att vara sakkunniga i frågor om CBRNE. En av de sakkunniga ska vara utsedd att ansvara för CBRNE-frågor i polismyndigheten.

Allmänna råd

Polismyndigheten bör utse minst två anställda som sakkunniga i frågor om CBRNE.

- 8 §** Den som är sakkunnig har till uppgift att
1. planera, genomföra, följa upp och utvärdera polismyndighetens CBRNE-utbildning och skyddsmasktillpassning med tågasprov,
 2. samverka med andra myndigheter och externa aktörer i CBRNE-frågor,
 3. medverka i ämnesrelaterade delar av polismyndighetens arbete med den årliga risk- och sårbarhetsanalysen och
 4. vara ett stöd i polismyndighetens stabs- och ledningsarbete vid CBRNE-relaterade särskilda händelser enligt FAP 201-1.

Allmänna råd

Arbetet med CBRNE bör i lämpliga delar integreras med polismyndighetens förebyggande arbete rörande transporter av farligt gods.

Utbildning

9 § Endast den som har genomgått av Rikspolisstyrelsen beslutad och anordnad central funktionsinriktad utbildning och innehar gällande behörighetsbevis får arbeta som sakkunnig.

En sakkunnig ska vartannat år genomgå av Rikspolisstyrelsen beslutad och anordnad central funktionsinriktad utbildning. Därvid ska behörigheten omprövas och behörighetsbeviset förnyas.

Polismyndigheten ansvarar för att de sakkunniga innehar gällande behörighetsbevis.

10 § Endast en sakkunnig som har genomgått av Rikspolisstyrelsen beslutad och anordnad central funktionsinriktad utbildning och innehar gällande behörighetsbevis får utföra skyddsmasktillpassning och tågasprov.

En sakkunnig ska senast var femte år genomgå lokal funktionsinriktad utbildning anordnad av polismyndigheten, enligt av Rikspolisstyrelsen beslutad utbildningsplan, avseende skyddsmasktillpassning och tågasprov. Därvid ska behörigheten omprövas och behörighetsbeviset förnyas.

Polismyndigheten ansvarar för att de sakkunniga innehar gällande behörighetsbevis.

11 § Anställda vid polismyndigheten ska genomgå lokal funktionsinriktad CBRNE-utbildning anordnad av polismyndigheten, enligt av Rikspolisstyrelsen beslutad utbildningsplan.

Polismyndighetens anställda ska senast vart tredje år genomgå lokal funktionsinriktad CBRNE-utbildning anordnad av polismyndigheten, enligt av Rikspolisstyrelsen beslutad utbildningsplan.

Polismyndigheten ansvarar för att planera, genomföra och följa upp utbildning som sägs i första och andra stycket.

Allmänna råd

Utbildning enligt 11 § bör integreras med annan lämplig utbildning, såsom bastaktik, särskild polistaktik, sjukvård, vapenhantering och konflikthantering.

12 § Endast den som har genomgått lokal funktionsinriktad utbildning anordnad av polismyndigheten, enligt av Rikspolisstyrelsen beslutad utbildningsplan, och som har tillgång till särskild utrustning får utföra arbetsuppgifter och samverka med andra myndigheter och externa aktörer i en het zon.

13 § Följande funktioner ska genomgå utbildning och ha tillgång till utrustning som sägs i 12 §.

1. Nationella Insatsstyrkan (NI).
2. Bombskyddsgrupperna i polismyndigheterna i Stockholms län, Västra Götaland och Skåne.

De funktioner som sägs i första stycket ska genomgå återkommande lokal funktionsinriktad utbildning, enligt av Rikspolisstyrelsen beslutad utbildningsplan. Utbildningen ska anordnas av ansvarig polismyndighet i den utsträckning som behövs för att med högt ställda krav på säkerheten bibehålla kompetensen.

Allmänna råd

Tiden mellan utbildningstillfällen enligt 13 § andra stycket bör inte överstiga tre år.

Utrustning

14 § Endast sådan utrustning som är godkänd av Rikspolisstyrelsen får användas som skydds- och indikeringsutrustning. Detta gäller även vid bärprov och provning av ny utrustning.

Om en utvidgad analys ska genomföras, svarar den ansvariga expertmyndigheten för att tillförlitlig och kvalitetssäkrad utrustning används.

15 § All personal som kan förutses komma att tas i anspråk i en varm eller kall zon vid en CBRNE-händelse ska, efter att ha genomgått utbildning som sägs i 11 § första stycket, tilldelas personlig skyddsutrustning.

Om det föreligger behov av att under en längre tid genomföra polisiära åtgärder i en varm zon, ska den personal som tas i anspråk för åtgärden tilldelas extra skyddsutrustning.

Allmänna råd

Exempel på polisiära åtgärder som kan behöva genomföras i en varm zon är utrymning, identifiering och bevakning av avlidna, omhändertagande av egendom, skydd av räddningspersonal och teknisk undersökning.

16 § Personal som har tilldelats personlig skyddsutrustning ska ha utrustningen tillgänglig under tjänstgöring.

Allmänna råd

Utrustningen bör förvaras på ett med hänsyn till varje anställds arbetsuppgifter och arbetsplats anpassat sätt, så att den vid behov är lätt tillgänglig. Behovet bör bedömas bl.a. mot bakgrund av sannolikheten för den anställde att hamna i eller tas i anspråk vid en CBRNE-händelse. Det innebär att t.ex. fordonsburen personal i yttre tjänst, om möjligt, bör förvara utrustningen i fordonet. Med personal i yttre tjänst avses i det här sammanhanget den som har sina arbetsuppgifter förlagda i huvudsak utanför Polisens lokaler.

Dokumentation

17 § Bestämmelser om dokumentation vid en särskild händelse finns i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om planering, organisation och ledning vid särskilda händelser (FAP 201-1).

Allmänna råd

För det fall en CBRNE-händelse inte bedöms vara en särskild händelse enligt FAP 201-1 dokumenteras uppgifter om händelsen enligt andra rutiner, genom t.ex. brottsanmälan, primärrapport eller händelserapport.

18 § En kopia av dokumentation om en CBRNE-händelse ska genom polismyndighetens försorg skickas till BombDataCenter (BDC).

Lokala föreskrifter

Allmänna råd

Polismyndigheten bör i lokala föreskrifter meddela de ytterligare bestämmelser som behövs för tillämpningen av denna författning.

Undantag

19 § Rikspolisstyrelsen får, om särskilda skäl föreligger, medge undantag från dessa föreskrifter.

Denna författning träder i kraft den 1 juni 2009.

På Rikspolisstyrelsens vägnar

BENGT SVENSON

Stig Jönsson
(Polisavdelningen)